

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Ambrosii Calepini Dictionarivm Vndecim Lingvarvm

Calepino, Ambrogio

Basileae, 1616

F ante L

[urn:nbn:de:bsz:31-107476](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-107476)

la lib. 2. Ferentinates autem, Latii populi sunt, apud eundem Plinium loco jam citato: quorum oppidum Ferentinum commemoratur à Strabone, lib. 4.

Feretrius, p[ro]p[ri]us. Dicitur esse Iupiter non à pace ferenda (ut quibusdam visum est) sed à ferendis spoliis. Nam Romulus devictis Ceninensibus hostium spolia ferculo ad id facta, in Capitolium detulit, ibique ex quercu suspensa, Iovi consecravit, eodemque in loco Iovi Feretrio templum condidit, astorque fuit posteris, ut eò capta ex hostibus spolia deferrent. Liv. lib. 1. ab Urbe: Inde exercitu victore reducto, ipse cum factis vir magnificus, tum factorum ostentator haud minor, spolia ducis hostiù cæli suspensa, fabricato ad id ap[er]tè ferculo gerens, in Capitolium ascendit: ibique ea quum ad quercu pastoribus sacra deposuisset, simul cum domo designavit Iovis templo fines, cognomenque addidit Deo: Iupiter Feretri, inquit, hæc tibi victor Romulus Rex regia arma ferontemplamque, iis regionibus, quas modo animo metatus sum, dedico: sed è opinis spolis quæ regibus, ducibusque hostium cælis me autorem sequentes posteris ferent. Hæc templi est origo, quod primum omnium Romæ sacratum est. Ita deinde diis vitium, nec imitatio conditoris vocem esse, qua laturos eò spolia posteros nuncupavit, nec multitudine compotum ejus doni vulgarem laudem. Bina postea inter tot annos, tot bella, optima parva sunt spolia: adeo rara ejus fortuna decoris fuit.

Feronia, x. [Germ. Eis Wasgölm.] Nemora dea, à ferendis arboribus, Virg. 7. Aeneid. & viridi gaudens Feronia laco. Tradunt enim cum Iucus ejus fortuito arsisset iacendo, & ob id transferre inde deæ simulachrum incolæ vellent, nemus subito evituisse. Fuit & Feronia civitas sub monte Soracte, in qua ejusdem nominis dea erat, quam finitimi mira religione venerabantur.

Ferraria, [Vulgò Ferrara. Germ. Ferrar.] Nomen urbis celeberrimæ in Italia circumpadana. Item promontorium in Hispania non procul à Carthagine novæ nominatum quod habeat ferri fodinas feracissimas. Vide Melam, lib. 2.

Fescennia, [Germ. Eis Stas in Hetruria h[ab]it[ant] Castellana.] teste Plin. lib. 3. cap. 5. Hetruricæ civitas est, cujus populi originem trahunt ab Atheniensibus.

Fescenninus, a, um, Virgil. 7. Aeneid. -hi Fescenninas acies, æquosque Faliscos.

Festus, Domitiani amicus, qui dum mentagra usque ad desperationem laboraret, gladio se trajecit: prius tamen amicos consolatus. Ejus mortem Martial. lib. 1. descripsit.

Fesulæ, ærum, Olim Hetruricæ insignis civitas fuit: hodie modicus vicus non procul à Florentia: Conditam autem volunt ab Atlante Mauritanicæ rege.

F ante I

Fidenæ, x. pen. prod. Fidenæ, Fidenæ Stephano: & Fidenæ ærum, Fidenæ Straboni, Urbs Latinarum mediterranea. Virg. 6. Aeneid. Hi tibi Nomentum Gabios, urbemque Fidenam. Lucan. Satyr. 6. Vivat Fidenis, & agello cede paterno.

Fidenatès, Fidenatès, Fidenatès Stephano, Dicitur sunt Fidenatù incolæ: quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 5.

Fidentia, x. Fidentia. Vulgò Fidentia, Oppidum est in octava regione Italia, cujus incolæ dicuntur Fidentini, quorum meminit Plin. lib. 5. cap. 13. Est & Fidentia, Hispaniæ Bæticæ urbs, inter Bætin amnem & Oceanum sita, alio nomine Iulia appellata, autore eodem Plin. lib. 3. cap. 5.

Fidiculanus Falcula, Senator levissimus, quem Cicero in Oratione pro Cecinna splendorem ordinis & questris, decus judiciorum, & exemplar antiquæ religionis per ironiam appellat.

Fidius, Iovis filius creditus est, quem ut fidei præsidem colebant, ærum. Plaut. per Deum Fidium credis jurato mihi. Vnde dicimus Medius fidius: de quo suo loco.

Figites, ut ait Plin. Sunt animalia Aethiopiæ, fusci coloris, mammillas geminas in pectore habentia, sicut homo: nec fera multum, ut quæ domari non possint, nec ita mansueta, ut nocentibus non noceant.

Fimbriz, Nomen fuit Romani civis crudelitate insignis, qui quum Scævola, quem graviter vulneraverat, diem dixisset, quærentibus quid in Scævola esset accusaturus: Quod, inquit, non totum corpore ferrum receperit.

Firmum, Pomponio, p[ro]p[ri]us Ptolemæo, Piceni castellum est, cujus meminit & Plin. lib. 3. cap. 13.

F ante L

Flamên, huius Flamini, masculino genere, sacerdotè significat. [Germ. Eis Pfaff oder Pfister. Pol. Pop. pleban. Vng. Pap. predikátor. Ang. A priest.] Sumebant autem Flamines ab eo Deo cognomen, cui sacra faciebant: ut Flamen Dialis, à Jove, quasi Iovialis: Martialis à Marte: & Quirinalis à Quirino: hoc est, à Romulo. Ratio autem nominis tracta est à filo, quo caput cinctum habebant: ut docet Servius his verbis: Flamines in capite habebant pileum: quod

quum per ætus ferre non possent, filo tantum capita religere coeperunt: nam nudis penitus capitis incedere nefas erat: unde à filo quo utebantur, Flamines dicti sunt, quasi flammæ. Plin. lib. 18. cap. 11. Varro Flaminiem faba non vesca dicit. Cic. 2. de Legibus: Divisusque aliis alii Sacerdotes, omnibus Pontifices, singulis Flamines sunt.

Flaminia, Flamini domus. [Pol. Plebana. Vng. P[ro]p[ri]a.] Gell. lib. 18. cap. 15. Ignè è flaminia est, Flamini Diali domo, nisi sacrum, effertur jus non est.

Flaminica, Flamini uxor erat. Gell. lib. 10. cap. 15. Eodè modo ceremoniæ sunt quas Flaminicas sacerdotissas Diales fecerunt ajunt observare. Hoc etiam nomine appellabantur virginæ Flaminicæ Diali præministræ. Autor Festus.

Flaminium, n[on] est Flamini dignitas, sive sacerdotum. [Pol. Plebanus. Vng. P[ro]p[ri]us.] Liv. 6. bell. Punic. C. Claudius Flamen Dialis, quod exa p[er]perâ dederat, Flaminio abdit Gell. lib. 10. cap. 13: Vxorem si amisit, Flaminio dedit. Ricotta, Abire, & decedere Flaminio, eo modo dictum, quo abire magistratu, officio, &c.

Flaminus, lictor, (inquit Festus) dicitur qui Flamini Diali sacrorum causa prætor erat. Flaminus Camillus, p[ro]p[ri]us patris & matris, qui Flamini Diali in sacrificiis præministrabat. Antiqui enim ministros Camillos dicebant. Autor Festus.

Flaminiorum nobilis fuit Romæ familia: ex qua fuit T. Flaminus, qui ad Thracem lacum ab Annibale cum suis penè copis deletus est. Hic viam Flaminiam stravit à Roma Ariminum usque. Fuit præterea T. Quinctius Flaminus superioris filius, cujus vitam latè exequitur Plutarchus. Hic in suo Consulatu Macedonum Regem Philippum acie vici eò necessitatis compulsi, ut Demetrium filium, obsidem daret, Græciæque civitatibus, quæ illius iugo parebant, abhorrere cogere. Huic frater fuit L. Flaminus fratri dissimilimus, qui à Catone tum Consore per ignominiam Senatu suo ejectus, quod quum Gallicæ provinciæ præfesset, in gratiam patris quæ turpiter à se amatum per omnè provinciam circumvenerat, Gabium quendam in convivio suis manibus intercesserit. Autor Livius.

Flaminia via, Quæ per portam Flaminiam ad Tyberim itat, Ariminum usque ducit. Nomen habet à Flaminio Consule qui eam stravit: à quo & Circus Flaminus, & Forum Flaminium nomè accepit. Cic. 12. Philipp. Tres ergo, ut dixi, viae spero viani Flaminia: ab infero Aurelia: media Cassia. Ovid. 1. de Ponto, Eleg. 9. Spectat Flaminicæ Claudia iuncta via.

Fländria, x. [Germ. Stundem im Landt] est in Nederlandis Regio est in finibus Belgarum, ad littora Oceani Septentrionalis posita: in qua sunt urbes insignes, Gandavum & Brugæ, Fländria.

Flavia familia, à flavedine capillorum dicta, quæ tres continuos Romano populo Imperatores dedit, Vespasianum, Titum & Domitianum.

Flavia colonia, [Germ. Die Statt Casaria in Palæstina.] Palæstinae urbs, primum ab Herode condita, & in gratiam Tiberii Cæsaris Casarea appellata. Postea deducta eò à Flavio Vespasiano colonia, Flavia appellata est. Autor Plin. libro 5. capite 13.

Flavialis, ut flavialis collegium apud Sueton. in Domitiano: Altitentibus Diali sacerdotè, & collegio Flavialis præsidi.

Flaviobriga, Flavobriga, Oppidum Vardulorum in Hispania citeriore: cujus meminit Plin. lib. 4. cap. 20.

Flaviopolis, Flavopolis, Thraciæ oppidum, eo in loco conditum ubi antea Zela fuerat. Autor Plin. lib. 4. cap. 11.

Flavilla, Vide in APPEL.

Flavium, Flavium, Notici oppidum est apud Piniuum lib. 3. capite 24.

Flavinium, Locus Italiae in Sabinis sub Soracte monte. Vnde Servium in illud Virg. 7. Aeneid. Hi Soractis habent arces, Flaviniaque arva.

Flavona, pen. prod. Flavona Ptolemæo. Oppidum est Ilyrici, apud Plin. lib. 3. cap. 21.

Flevo, [Germ. Ein von den aufgängen des Rheins w[er]det jetz die Wat genennet.] Rheni fluminis ostium, ut scribit Pomponius Mela, lib. 3. Plin. lib. 4. cap. 13, alterum ostiis Rheni, Flevom: alterum Helinium appellatum scribit. Cornelius Tacitus lib. 3. Flevom castellum esse ait prope Rheni Oceanum exitum, à quo aut sumptum nomen, quod alveo daretur: aut certe prius ab alveo natum, in castello retentum est.

Floris, [Germ. Ein Obdem der Stamen / id est reiche gemitt W[er]t genennet, w[er] die die W[er]t zu Erb[er]t geset hat / auf das sturjet jetz gebaiten w[er]det.] Des quæ ad à Romanis in honore habitata, quam floribus præfesse volebant. Hanc meretricem fuisse ajunt, quæ quum magnas opes corporis quæstusque vellet, populum Romanum scripsit hæredem, certamque pecuniæ reliquit, cujus ex annuo festo die natalis dies celebraretur editione

editione ludorum, quos appellant Floralia, sive ludos Florales. Quod quia Senatus flagitiosum tracta temporis videbatur, ad ipso nomine argumentum sumi placuit, ut pudenda rei quaedam dignitas ad daretur: deam finxerunt esse quae floribus praesit, eamque oportere placari, ut fruges cum arboribus, aut vitibus bene, prospereque florerebant. Celebrabantur illi ludis omni cum lascivia, convenientes memoria meretricum: praeter vitiorum licentiam nudabantur flagitante populo meretrices, quae mimarum sanctae officio, in conspectu multitudinis ad fatietatem usque impudici moribus deridebantur. Haec a Graecis *Πρωια* dicitur. Ovid. 4. Fastor. Chloris era quae flora vocor.

Floralia, hum. [Ger. *Floralien*.] Ger. *Floralien* dicitur und *Schaumfest* / *so man in dem der Dumen Olus ja Rom hirt.* Dies festi, ludique in honorem Florae instituti, quae florum dea habita fuit. Quintil. lib. 1. cap. 9. Quaedam tamen & faciem solae cerni habent, & dici vitiosa non possunt: ut, Tragedia Thyestes, & Ludi Floralia, ac Megaleia. Ovid. 4. Fastor. Exi & in Majas festum Florale Calendar. Floralia etiam dicitur loca in quibus sunt Flores. Varro lib. 1. de Re rust. cap. 23. Nec minus ea discrimina in colendo quae sunt fructuosa, ab his quae sunt propter voluptatem, ut quae pomaria, aut floralia appellantur.

Floralia, a, um, adjectivum a Floralibus deductum, quo id significatur quod ad Floralia pertinet, aut quo in Floralibus utebantur. Mart. lib. 4. Et Floralibus lascit arena feras.

Fluonia, a, um. [Ger. *Fluonia* in Italia.] Vrbis insignis Hetruriae, olim Fluencia dicta, quod sita sit ad fluentem Arni fluminis: & populi ipsi, Fluentini, quorum meminit Cato in Originibus, ut refert Angelus Politianus Epistola ad Bartholomaeum Scalam. Vulgo *Fluonia*.

Florsantius, Imperator, qui Tacito successit, dolens Probum multae pecuniae magna exercitus parte esse electam, sibi ipsi venas incidit, effusaque sanguine consumptus est.

Florius, fluvius est Galliciae in Hispania. Plin. lib. 4. cap. 20. Flumentana porta. [Ger. *Die Wasser ost der Stadt Rom*.] quam Tyberis in urbem intrans, in sinistra parte ripae reliquit: ducta quod Tyberis quandoque in eam influxerit.

Fludria, a, um, quae mulieres colebant, quod sanguinis fluorem in conceptu retinere putabatur. Vocatus in Genealogia deorum.

Focunates. Plinio populi sunt in Alpibus. lib. 3. cap. 20.

Folita, Mulier quaedam fuit Arminensis, veneficia famosa. Horat. Non de laesse masculae libidinis Arminensium Folitae.

Fons Solis. In desertis Libyae est, ultra Cyrenarum regionem: juxta Iovis Ammonis oraculum, cuius aqua mane & vespere tepida est: meridiano tempore gelidissima: sub mediam noctem fervidissima. [Ger. *Der Sonnen Brunnen in der wüste Libye* / *mit dem Wasser abends und morgens ist es: ja Mittags ganz kalt: ja Mitternachts ganz heiß.*] Fontem autem Solis appellant, quod a Sole regi videatur, & pro ratione divestorum cardinum: quos ille perlabitur, calorem tempore, temporeque frigore permittit. Apud Ammonis (inquit Herodotus lib. 4.) aqua fontana est, quae sub matutinum quidem tepet sub horam, qua fontem frequentissimum est, frigidescit: sub meridiem multo frigidior est, eaque hora hortos irrigant. Declinante jam die remittitur frigus, donec Sol occidit: tunc recedit, magis ac magis calefescens usque ad mediam noctem, quo tempore servens exalluat: praeterita nocte media, ad auroram usque refrigescit. Cognominatur autem Fons Solis. Haec ille. Meminit huius fontis & Ovid. lib. 15. Meram quamvis Ammonis, non Solis fontem appelles: medio (inquit) tua corniger Ammon. Unda die gelida est, ortuque obitaque calefit. Silus quoque lib. 3. Ammonis oraculum describens: Stat (inquit) fano vicina novum & memorabile lymphae, quae nascente die, quae deficiente tepescit: Quaeque riget, medium quum Sol accendit Olympum. Plin. lib. 2. cap. 103. duos huius naturae fontes commemorat, quorum alterum a vicino oraculo, Ammonis fontem appellat: alterum apud Troglodytas collocat, Aethiopiae populos, eumque Solis fontem nominat. Verba eius sunt haec: Iovis Ammonis fons, interdiu frigidus, noctibus fervet. Deinde subdit. In Troglodytis, fons Solis appellatur, dulcis & circa meridiem maxime frigidus: mox paulatim tepescens, ad noctis media fervore, & amaritudine infestatur.

Fontella, Virgo Vestalis, Fontei foror, cuius meminit Cicero in Oratione pro Fonteio.

Fontinilis porta dicta est Romae, quae alio nomine Capena dicitur, ob propinquitatem fontium. Iuvenalis Satyr. 3. Substitit ad Veteres arcus, madidamque Capenam. Livius: Aediles alicrum porticum ad portam Fontinalem, ad Martis aram, quae in campos iter ellet, perduxere. [German. *Brunnen Zhai ja Rom.*]

Forcels, *figura*, Nomen vini proprium, qui tres filias habuit Gorgonas, Stheno scilicet, Euryalem & Medusam, quae nimis locupletes fuerunt, & Gorgones dicuntur: id est, terrae cultrices.

Forcidia, dies festus a furdibus: hoc est, praegrantibus quod eo die immolarentur boves praegrantes in curis: a fortis cadendis forcidia dicta.

Foriculus, Deus putatur, sonum praesens. [Ger. *Die Thurgon*.] sicut Cardinea Dea, quae cardinibus praerant: & Limentinus Deus, qui praerant limini.

Formia, a, um, *perjuria*, Vulgo *Nelacalis*, Formie. Vrbis est Campaniae maritima juxta Cajeram, Laestigonum quondam sedes, a Laconibus (ut Strabo autor est) condita: a quibus primum Formia dicitur, sive a frequentia, bonitateque: *mo* *perjuria* est, flationum, ut Festo placet: sive *mo* *perjuria*: id est, ab impetu Laestigonum (ut Servio placet) qui anthropophagi fuisse perhibentur. Quicquid id est, primum Formia dicitur, putantur deinde aspiratione in F commutata, Formia. Verisimile est, illud esse oppidum quod quinto a Cajera lapide situm, vulgo *Nelam* vocant.

Formiones, Vide PHORMIONES infra.

Formio, Ptolem. Ilixi fluvius, hodie *Cifanus*.

Fortunatae insula, A fructuum ubertate, acritateque, reperie dicitur, *perjuria* *perjuria*. Strab. lib. 3. Fortunatae insulae contra extremam Mauritaniam ad Occidentem sunt, quam quidem ad partem & Hispaniae terminus Occidens concurre. Sunt autem sex numero, ut ex luba sententia tradit Plin. lib. 6. cap. 32: quarum primam Ombriam appellari ait: secundam lunoniam: tertiam eodem nomine quartam Capraiam: quintam Nivariam, perpetua nive nebulosam: sextam Canariam, plenam casibus ingentibus. Fortunatae insulae (inquit Mela lib. 3.) abundant sua sponte genitis, & subinde aliis super aliis in nascitibus, nihil sollicitos alunt: beatius quam ullae urbes excolunt: una singulari duorum fontium ingenio maxime insignis: alterum qui gustare, visu solvantur in mortem: ita affectus remedium est ex altero bibere. Solinus magna ex parte fabulosa esse scribit, quae de Fortunatis insulis traduntur, unamque tantum esse, quae non nihil habeat fertilitatis, nimio tamen calore infesta. Hodie omnes uno nomine *Cannaria* vocantur, a fertilitate canarium, in quibus nascitur siccharum.

Foruli, orum. [Ger. *Em Etas in Italia* / *habet sept Forulo*.] Oppidum Sabinorum, saxoso in loco situm: Strabo lib. 5. Periam vocat ad rebellandum, quam ad habitandum aptiorem. Virg. 7. Aen. Qui Tetrice horrentes super montemque severum, Capraiamque colunt, Forulos, & flumen Hymelae.

Forum Bihatorum, Vulgo *Fumilla*, Hispaniae Tarraconensis oppidum est non procul a Vaccetis, cuius meminit Ptolemaeus lib. 2. ca. 6. Sunt nonnulli qui putent eodem esse cum eo, quod hodie *Fumilla* appellant.

Forum Claudii, Oppidum Alpinum, Centronum metropolis, apud Ptolemaeum, lib. 3. cap. 1. Sunt qui existiment eodem esse cum eo, quod hodie *Tarentum* vocant.

Forum Clodii, Vulgo *Forca nuova*, Oppidum Hetruriae, cuius incolae Foroclodii nominantur a Plin. lib. 3. ca. 3. Fuit praeterea ejusdem nominis oppidum in octava regione Italiae, cuius meminit eodem Plin. lib. 3. cap. 15. Dom. Mar. Nig. lib. 7.

Forum Cornelii, Vulgo *Imola*, Oppidum est in via Aemilia, quod & forum Sylla appellatur: utroque nomine deducto a Cornelio Sylla Dictatore, qui ibi primum forum instituit. Forocornelienis agri meminit Plin. lib. 3. cap. 16. Hodie *Imola* vocant, quali Aemilianam a nomine viae, in qua sita est.

Forum Iulii, sive Forum Iulium, Oppidum est Narbonensis provinciae, Octavianorum colonia, teste Plin. lib. 3. cap. 4. hodie servatis non obscuris praefici nominis vestigiis *Forjulium* vulgo appellatur. Fuit & Carnorum sive lapidum oppidum ejusdem nominis, teste Ptolemaeo, lib. 3. cap. 1. a quo tota regio hodie corrupto nomine *Forjulium* appellatur.

Forum Segulianorum, Galliae Lugdunensis oppidum est, apud Ptolemaeum, lib. 2. cap. 6. idem cum eo (ut putatur) quod hodie *Burgum Brevis* appellant *Burgum ea brevis*.

Forum Livii, Vulgo *Forli*, Oppidum Aemiliae, in octava regione Italiae, Cornelii Galli Poetae natalibus nobilitatum. Meminit huius oppidi Plin. lib. 3. cap. 15.

Forum Gigurorum, sive Egurorum, a Ptolemaeo, lib. 2. ca. 6. appellatur urbs quaedam Hispaniae, in tractu Tarraconensi, quae a nonnullis eadem esse creditur, quam Hispani sua lingua vocant *Melina de Riefo*.

Fossa Mariana, [Ger. *Ein Sten in Dethphar* / *heist sept Aignis maris*.] Apud Ptolemaeum, lib. 2. cap. 9. Galliae Narbonensis oppidum est ad alterum ex Rhodani ostiis situm: cuius dictum a propinqua fossa, quam Marius ex Rhodano duxit in vicinum lacum, ut scribit Strabo lib. 4. ostiis abundanter.

Fossa Papyriana, Tuscorum civitas Ptolemaeo, hodie *Poffanoviu*, Francfordia, Vrbis Franconiae ad Moenum sita, ob totius Ety-

